

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

СЕКЦІЯ 8

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ ПРАВО, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

ЕВОЛЮЦІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Литвиненко Є. В.

Аспірантка ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Уткіна М. С.

к. ю. н., викладач кафедри КПДС ННІ права

Сумського державного університету

Освітня діяльність становить собою пріоритетний напрям розвитку та удосконалення для будь-якої країни. Це зумовлено тим, що саме освіта впливає на розвиток держави та її місце серед інших країн, як в політичній, економічній, так і в інших сферах суспільного життя. Генезис становлення освіти та освітньої діяльності має велике значення для її подальшого розвитку, що і актуалізує проведене наукове дослідження.

Аналізуючи розвиток та становлення освітньої діяльності, звертаємось, у першу чергу, до концепції Е. Тоффлера про три хвилі розвитку людської цивілізації та про загальні закономірності розвитку суспільства і держави, сутнісні риси історичних форм держави, їхні завдання і функції. Відповідно до вищезазначеної концепції, необхідно виділяти такі хвилі розвитку як аграрна, індустріальна та постіндустріальна.

Це дає змогу, залежно від домінування певних суб'єктів управління, отже, й видів управління освітою, виділити кілька основних етапів генезису та розвитку системи управління освітою в Україні. Перший етап – інституціональний – пов'язаний зі становленням самої освіти як соціального інституту. Він охоплює час з моменту формування первісної общини (35 – 40 тис. років тому) до формування держави (IX ст.). Другий етап у розвитку управління освітою розпочинається з утворенням Давньоруської держави і триває до другої половини XVIII ст. Третій етап охоплює другу половину XVIII – початок XX ст. Четвертий етап – це період 1917 – 1991 рр., і з серпня 1991 р. розпочинається п'ятий етап, який триває і сьогодні.

Аналізуючи перший етап, слід наголосити на тому, що до формування людини сучасного типу (35 – 40 тис. років тому) процес виховання й навчання практично не відрізнявся від форм, характерних для тваринного світу.

З часу формування родоплемінного устрою процеси навчання й виховання набувають усе більш самостійного значення й починають виокремлюватися певним чином

як окрема освітня функція. На початку цього етапу суб'єктами процесів навчання й виховання молодого покоління були всі члени первісної общини, а самі ці процеси мали наслідуваний характер, оскільки реалізовувалося безпосередньо у процесі трудової та побутової діяльності. Причому всі члени общини навчалися й виховувалися однаково.

Початок аграрної хвилі розвитку людської цивілізації близько 10 тис. років тому зумовив ускладнення соціальної структури: появу сім'ї, спочатку матріархальної, а пізніше патріархальної, а також родоплемінної організації та, як наслідок, формування сімейної та спеціалізовано-суспільної форм навчання й виховання. Їхніми суб'єктами виступали, відповідно, батьки та спеціально виділені люди, як правило, найбільш досвідчені в певних видах діяльності. Суспільство у вигляді племінних інститутів визначало основні напрями формування в молодого покоління необхідних навичок і життєвих орієнтирів [1, с. 134; 2, с. 38]. Отже, можна зробити висновок, що для першого періоду характерним є колективний та сімейний вид освіти.

Протягом другого етапу управління освітою пройшло тривалу еволюцію, що було зумовлено особливостями історичного розвитку України, а також переходом від ранньофеодальної монархії до монархії періоду феодальної роздробленості, а пізніше до станово-представницької та абсолютної монархій. Утворення держави у східних слов'ян унаслідок нерозвиненості функцій державного управління та державного апарату відразу не внесло суттєвих змін в організацію освіти, отже, і в управління нею. Лише за Володимира (980–1015), після завершення тривалого процесу перетворення Давньоруської держави на ранньофеодальну монархію, держава разом із православною церквою стають головними суб'єктами освітньої політики, які визначали свої пріоритети і певною мірою розмежовували сфери впливу відповідно до притаманних їм функцій у суспільстві. Третім важливим суб'єктом організації та управління освітою виступали громади, оскільки саме вони відкривали та утримували на кошти батьків школи «навчання грамоти» [3, с. 5].

Утворення держави в IX ст. стало переломним етапом у розвитку освіти. Однак, хоча держава перетворюється на головного суб'єкта освітньої політики, характерною рисою системи освіти протягом другого етапу була множинність суб'єктів управління, коли організували заклади освіти й управляли ними магістрати, церква, громадські об'єднання тощо. Велику роль продовжувала відігравати сімейна та групова (колективна) саморегуляція, суб'єктом якої виступали сім'я, члени громади. Оскільки державні потреби в освіті на цьому етапі задовольнялися в цілому без створення загальнодержавної системи освіти, то держава виконувала переважно функції державного регулювання [4].

Друга половина XVIII ст. – початок третього етапу розвитку управління освітою,

коли в багатьох європейських країнах, у тому числі в Речі Посполитій, Австрійській та Російській імперіях, до складу яких входили українські землі, сталися кардинальні зміни в суб'єктності та структурі освітньої діяльності. Це було зумовлено початком індустріальної фази розвитку людської цивілізації, який збігся з переходом до абсолютистських монархій. Характерною рисою цього етапу є поступове посилення державного чинника в розвитку освіти, перехід до формування її загальнодержавної системи на світських засадах і створення відповідного державного шкільного законодавства. Головний зміст третього етапу саме і складав перехід до загальнодержавних систем освіти та формування системи централізованого управління освітою [5, с. 119-120].

Важливим кроком стали реформи 60-70-х рр. XIX ст. У цей період головним завданням стало завершення промислового перевороту і переходу до індустріального суспільства, які потребували суттєвого підвищення рівня освіченості населення, розширення підготовки фахівців зі спеціальною освітою [4].

На сьогоднішньому етапі свого розвитку освітня діяльність здійснюється у відповідності до нормативних та підзаконних нормативно-правових актів. У свою чергу, що стосується управління освітньою діяльністю, то необхідно виділити державні органи управління та органи самоврядування. Зокрема, формування державної політики в освітній сфері забезпечує центральний орган виконавчої влади – Міністерство освіти і науки України.

Проаналізувавши етапи становлення та розвитку освітньої діяльності, в контексті історичного екскурсу можна зробити висновок, що свій початок вона бере із сімейного та колективного виду регуляції і поступово переходить до державної. Науковці виокремлюють три етапи становлення освіти, які дають можливість більш детально дослідити та зрозуміти, як саме відбувалося становлення управління освітньою діяльністю. На сьогодні усі країни світу намагаються внести щось нове в освітню діяльність та зробити освіту більш ефективною та якісною.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения: Опыт теор. и эксперимент. психол. исследования. Москва : Педагогика. 1986. 240 с.
2. Тоффлер Э. Третья волна: Пер. с англ. Москва : Изд-во АСТ. 2002. 776 с.
3. Харлампович К. Западнорусские православные школы XVI и начала XVII века, отношение их к инославным, религиозное обучение в них и заслуги их в деле защиты православной веры и церкви. Казань. 1898. 524 с.
4. Прокопенко Л. Л. Становлення державного управління освітою в Україні: історико-

теоретичний аспект. Державне будівництво. 2007. № 1(2). С. 1–11.

5. Романенко М. І. Освітня парадигма : генезис ідей та систем. Дніпропетровськ: Промінь, 2000. 159 с.

ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ВВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕСПЛАТУ АЛІМЕНТІВ ТА НОВЕ СТЯГНЕННЯ У ВИДІ СУСПІЛЬНО- КОРИСНИХ РОБІТ

Шевцов Я. А.

*Студент II курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Резнік О.М.

*д. ю. н., доцент, доцент кафедри АГПФЕБ ННІ права
Сумського державного університету*

Протягом останніх трьох років, в Українській правовій системі відбуваються дуже значні зміни. Більшість реформ спрямовані на забезпечення інтеграції європейських стандартів у вітчизняне законодавство. Саме тому, особлива увага приділяється нормам соціального значення.

Не так давно, а саме 06.02.2018 року, набули чинності зміни в Кодексі України про адміністративне правопорушення (далі – КУпАП). З'явилася нова стаття – «Стаття 183-1. Несплата аліментів» (далі – стаття 183-1), а також особливим дійсно нововведенням є новий вид адміністративного стягнення – «Стаття 31-1. Суспільно корисні роботи». Також КУпАП доповнився цілою главою – «Глава 31-А», яка присвячена новому виду відповідальності [1, 2].

Санкція у вигляді суспільно корисних робіт була введена спеціально для нового правопорушення, передбаченого статтею 183-1 і наразі, як вид стягнення за інші правопорушення законом не передбачена. Вся річ у суті нової санкції і її особливостях, неприцятаних іншим видам відповідальності [1].

Причиною такого нововведення є гостра соціальна проблем в країні, пов'язана із ситуацією масового ухилення від сплати аліментів особами які мають такий обов'язок. Таким чином, введена адміністративна відповідальність за несплату аліментів. Відповідно до змісту статті 183-1, несплата аліментів особою, яка зобов'язана це робити, якщо це призвело до виникнення заборгованості, а також з урахуванням інших кваліфікуючих ознак тягне за собою виконання суспільно корисних робіт на певний строк. Тут розкривається головна особливість нової санкції, адже мета її призначення полягає у забезпеченні належного виконання аліментних зобов'язань особами та зменшенні аліментних заборгованостей перед отримувачами аліментів [1, 2, 4].